

Bakı şəhərində və Abşeron yarımadasında su təchizatı, yağış və tullantı suları sistemlərinin təkmilləşdirilməsinə dair 2026–2035-ci illər üçün

Dövlət Proqramı

1. Qısa xülasə

“Bakı şəhərində və Abşeron yarımadasında su təchizatı, yağış və tullantı suları sistemlərinin təkmilləşdirilməsinə dair 2026–2035-ci illər üçün Dövlət Proqramı” (bundan sonra – Dövlət Proqramı) müvafiq ərazilərdə su təchizatı və tullantı suları sistemləri infrastrukturunun inkişaf etdirilməsi, intensiv yağışlar zamanı subasma risklərinin azaldılması, fasiləsiz və dayanıqlı su təminatının gücləndirilməsi məqsədilə hazırlanmışdır.

Dövlət Proqramı 2026–2035-ci illəri əhatə etməklə iki mərhələdə həyata keçiriləcəkdir.

2026–2030-cu illəri əhatə edən birinci mərhələdə su və kanalizasiya infrastrukturunu yenidən qurulacaqdır. Bu çərçivədə mövcud infrastrukturun əsaslı təmiri və yenilənməsi, yağış sularının idarə olunması və tullantı sularının təkrar istifadəsi üzrə müasir texnologiyaların tətbiqi, “ağıllı su şəbəkələri”nin qurulması və ekoloji təhlükəsizliyin təmin olunması nəzərdə tutulur. Bu mərhələdə mərkəzləşdirilmiş kanalizasiya sistemi olmayan ərazilərdə yeni infrastruktur yaradılacaq, eləcə də su şəbəkələrində itkilərin aşkarlanması və azaldılması üçün tədbirlər görülməkdir.

2031–2035-ci illəri əhatə edən ikinci mərhələdə yeni su anbarlarının və nasos stansiyalarının tikintisi, su təchizatının fasiləsizliyinin təmin olunması və müasir xidmət modellərinin tətbiqi prioritet istiqamətlər kimi müəyyən ediləcəkdir. Bu məqsədlə mövcud su təchizatı və kanalizasiya şəbəkələri daha da genişləndiriləcək, yağış sularının təkrar istifadəsi üçün yeni layihələr həyata keçiriləcək və ətraf mühitin qorunması istiqamətində tədbirlər görülməkdir.

Dövlət Proqramının icrası nəticəsində içməli su mənbələrinin dayanıqlılığının artırılması, su anbarlarının, eləcə də supaylayıcı şəbəkələrin inkişaf etdirilməsi, suyun uçot sisteminin təkmilləşdirilməsi, yağış və tullantı suları sistemlərinin yenilənməsi və alternativ su mənbələrinin istifadəyə cəlbinə nail olunması nəzərdə tutulur.

Dövlət Proqramında, həmçinin Bakı şəhərinin Baş planı ilə uzlaşdırılaraq, uzunmüddətli strateji hədəflər və icra mexanizmləri müəyyən edilmişdir.

2. Qlobal trendlər

Dünyada su ehtiyatlarına tələbatın artması və iqlim dəyişikliyinə təsiri su sektorunda mövcud struktur problemlərinin dərinləşməsinə səbəb olmuşdur.

Qabaqcıl təcrübələr göstərir ki, suyun səmərəli idarə edilməsi, tullantı sularının təkrar istifadəsi və yağış sularının təbii üsullarla idarə olunması kimi innovativ yanaşmalar su təminatını daha dayanıqlı edir, həmçinin ekosistemlərin qorunmasında və su ehtiyatlarının mühafizəsində mühüm rol oynayır.

Aşağıdakı qabaqcıl təcrübələr suyun idarə olunmasında müasir yanaşmaların vacibliyini və yerli səviyyədə tətbiq edildikdə uzunmüddətli faydalarını göstərir:

1. inteqrasiya olunmuş su resursları idarəetməsinə keçid – bu yanaşma Niderland və İsveçrə kimi inkişaf etmiş ölkələrdə uğurla tətbiq olunur və su ehtiyatlarının sosial, iqtisadi və ekoloji maraqları balanslaşdırmaqla idarə edilməsini təmin edir. Niderlandda çayları və yeraltı su ehtiyatlarını qorumaq üçün müasir

texnologiyalardan istifadə olunur, İsveçrədə isə şəhərlərdə yaşıl infrastruktur vasitəsilə yağış sularının təbii yollarla yeraltı su ehtiyatlarına daxil olmasına şərait yaradılır;

2. yağış sularının idarə olunması sahəsində Kanadanın Toronto şəhərində tətbiq olunan “Yağış bağları” layihəsi – bu yanaşma şəhərdə yağış sularının təbii yollarla emalını və yeraltı su ehtiyatlarına daxil edilməsini təmin edərək ekosistemi qoruyur. Bunun nəticəsində daşqın riski 30 faizə qədər azaldılmışdır;

3. tullantı sularının təkrar istifadəsi sahəsində Sinqapurun “Yenidən emal olunmuş su” (NEWater) proqramı – bu proqram tullantı sularını içməli su keyfiyyətinə çatdıraraq, ölkənin su ehtiyacının 40 faizini təmin edir. Bu yanaşma həm su qənaətinə, həm də ekosistemin qorunmasına töhfə verir;

4. “Ağıllı su” şəbəkələri – İsraildə tətbiq olunan bu şəbəkələr vasitəsilə su itkiləri 95 faizə qədər azaldılıb. Bu, suyun səmərəli idarə olunması və itkilərin minimuma endirilməsi üçün müasir texnologiyaların vacibliyini göstərir;

5. duzsuzlaşdırma – Səudiyyə Ərəbistanı müasir duzsuzlaşdırma texnologiyalarından istifadə edərək yeni su mənbələri yaradır, bu isə gün ərzində milyonlarla kubmetr içməli su istehsal etməyə imkan verir;

6. su itkilərinin və sızmaların azaldılması – bu sahədə Yaponiya sızmanı aşkarlayan qabaqcıl texnologiyalar tətbiq edərək, su itkilərinin 10 faizə qədər azaldılmasına nail olmuşdur;

7. su infrastrukturunun yenilənməsi – əksər MDB ölkələri, həmçinin Polşa Respublikası və Çex Respublikası kimi ölkələr tullantı sularının təkrar istifadəsi sahəsində müasir texnologiyalar tətbiq etmiş, həmçinin su şəbəkəsini yenidən qurmuşlar. Bu da su itkilərinin əhəmiyyətli dərəcədə azalmasını şərtləndirmişdir.

3. Mövcud vəziyyətin təhlili

Ötən dövrdə Bakı şəhərində və Abşeron yarımadasında su təchizatı, yağış və tullantı suları sistemlərinin təkmilləşdirilməsi istiqamətində bir sıra tədbirlər həyata keçirilmişdir. Belə ki, son 20 ildə qeyd olunan ərazidə 480 km magistral içməli su kəməri, 262 km uzunluğunda Oğuz–Qəbələ–Bakı və 84 km uzunluğunda Ceyranbatan–Zirə magistral su kəmərləri, həmçinin 40 km uzunluğunda yağış-kanalizasiya kollektorları, 14 km uzunluğunda Bayıl–Bibiheybət–Lökbatan və 15 km uzunluğunda Novxanı–Sumqayıt tullantı suları kollektorları inşa edilmişdir. Bundan əlavə, Sumqayıt şəhərində, Buzovna, Pirşağı və Şüvəlan qəsəbələrində tullantı sularının təmizlənməsi qurğuları və kollektorlar tikilmişdir.

Bu tədbirlər əhalinin fasiləsiz və dayanıqlı su təminatına, ətraf mühitin qorunmasına və resursların səmərəli idarə olunmasına mühüm töhfə vermişdir.

Lakin iqlim dəyişikliyi nəticəsində yağıntı və su ehtiyatlarının dəyişkənliyi, eləcə də urbanizasiya və sənayeləşmə suya tələbatı davamlı şəkildə artırır. Eyni zamanda, yağış və tullantı sularının təmizlənməsində və idarə olunmasında mövcud çatışmazlıqlar, kanalizasiya sistemlərinin bir çox hissəsinin müasir standartlara cavab verməməsi vəziyyəti daha da çətinləşdirir.

Bu faktorlar Bakı şəhərində və Abşeron yarımadasında fasiləsiz və dayanıqlı su təminatı sahəsində müəyyən çətinliklər yaradır. Nəticədə, içməli su təchizatı, tullantı suları sistemləri və yağış suları sistemləri sahələrində köhnəlmiş infrastruktur və təchizat, habelə idarəetmə sistemlərinin təkmilləşdirilməsi zərurəti ön plana çıxır.

Belə ki, Bakı şəhərində və Abşeron yarımadasında içməli su təchizatı sistemlərinin mühüm hissəsi ötən əsrin əvvəllərində qurulmuş və uzunmüddətli istismar nəticəsində texniki baxımdan köhnəlmişdir. Əhalinin və məskunlaşma ərazilərinin sürətli artımı mövcud infrastrukturun yüklənməsini artıraraq, içməli su təchizatında fasiləsizliyin və keyfiyyətin təmin olunmasına ciddi maneə yaratmışdır.

Hazırda Bakı şəhərinin və Abşeron yarımadasının içməli su təchizatı aşağıdakı beş əsas magistral kəmərlə kompleks vasitəsilə həyata keçirilir:

1. birinci Bakı Su Kəmərləri (Şollar) – 1911–1917-ci illərdə inşa edilmiş, 1930-cu ilin sonlarında texniki tədbirlər nəticəsində məhsuldarlığı 109 min m³/günə çatdırılmışdır. Burada yeraltı sular zərərsizləşdirildikdən sonra istehlakçılara ötürülür. Lakin uzunmüddətli istismar nəticəsində ötürülən su həcmində azalma tendensiyası müşahidə olunur;

2. ikinci Bakı Su Kəmərləri (Xaçmaz) – 1934–1958-ci illərdə tikilmişdir, məhsuldarlığı 235 min m³/gün təşkil edir. Burada sular yalnız zərərsizləşdirildikdən sonra istehlakçılara ötürülür. Qlobal iqlim dəyişikliyi səbəbindən mənbənin məhsuldarlığı son illərdə azalmışdır;

3. Ceyranbatan Su Kəmərləri – dörd mərhələdə tikilmiş və ümumi məhsuldarlığı 670 min m³/gün olan bu kompleksdə xam su emal edilərək içməli suya çevrilir. 2011–2015-ci illərdə tikilən son mərhələnin məhsuldarlığı 570 min m³/gün təşkil edir. Lakin əvvəlki mərhələlərdə fəaliyyət göstərən sutəmizləyici qurğuların yenilənməsi zərurəti son vaxtlarda daha da artmışdır;

4. Kür Su Kəmərləri Kompleksi (Kür-1 və Kür-2) – bu Kompleks Hacıqabul rayonunda Kür çayı üzərində inşa olunmuşdur. Ümumi məhsuldarlığı 820 min m³/gün olan kompleksdə xam suyun emalı həyata keçirilir. İtkilərin yüksək olması səbəbindən sudan faktiki istifadə həcmi nəzərəcarpacaq dərəcədə azalmışdır;

5. Oğuz-Qəbələ-Bakı Su Kəməri – bu Kəmərlər Oğuz rayonundakı yüksəkkeyfiyyətli yeraltı su mənbəyindən təchiz olunur və məhsuldarlığı 432 min m³/gün təşkil edir. Lakin Kəmərin bəzi hissələrinin qəzalılıq vəziyyətində olması və məhsuldarlığın azalması su təchizatında fasilələr yaradır.

Lakin artan su tələbatının tam qarşılınması baxımından bu magistral kəmərlə kompleksinin potensialı azalmışdır.

Tullantı suları sistemləri ilə bağlı qeyd edilməlidir ki, Bakı şəhərində kanalizasiya infrastrukturunu 1924-cü ildə qurulmuşdur və ötən dövr ərzində bir sıra daşıyıcı kollektorlar və tullantı sularının təmizlənməsi qurğuları inşa edilmişdir. Lakin son onilliklərdə Bakı şəhərinin sürətli sosial-iqtisadi inkişafı, yeni yaşayış və qeyri-yaşayış obyektlərinin intensiv şəkildə istifadəyə verilməsi mövcud kanalizasiya sistemlərinin daşıma qabiliyyətinə əlavə yük yaratmışdır.

Yağış sularının əksər hissəsinin kanalizasiya şəbəkəsinə daxil olması xüsusilə intensiv yağış zamanı kollektorların həddindən artıq yüklənməsinə səbəb olur. Bakı şəhərində və Abşeron yarımadasında kanalizasiya kollektorlarının ümumi uzunluğu 1,5 min km, yağış suları kollektorlarının uzunluğu isə 131 km təşkil edir. Yağış suları kollektorlarının kanalizasiya xətləri ilə birləşdirilməsi nəticəsində mövcud sistemin ötürmə qabiliyyəti azalır. Bakı qəsəbələrinin bir hissəsində mərkəzləşdirilmiş kanalizasiya sistemlərinin olmaması isə tullantı sularının qrunut sularına qarışaraq ekoloji tarazlığa mənfi təsir göstərir.

Mövcud çətinliklərin aradan qaldırılması məqsədilə Bakı şəhərində və Abşeron yarımadasında genişmiqyaslı infrastruktur layihələrinin icrası həyata keçirilir. Bunlara Ceyranbatan–Abşeron–Balaxanı–Ramana–Zirə–Pirallahı magistral su kəməri və mərkəzi anbar kompleksi, Pirşağı Tullantı Sutəmizləyici Qurğusunun gətirici kanalizasiya kollektorları, Zığ–Hövsan, Dərnəgül–Bakıxanov–Qaraçuxur–Hövsan, Pirşağı–Bilgəh–Şərq kanalizasiya kollektorları, eləcə də Lökbatan, Böyükşor və Müşfiqabad hövzələri üzrə gətirici kollektor və tullantı sutəmizləyici qurğuları daxildir.

Eyni zamanda, Abşeron rayonunun Görədil kəndində, Bakı şəhərinin Binəqədi, Binə, Şüvəlan, Qala və Mərdəkan qəsəbələrində su təchizatı və kanalizasiya şəbəkələrinin bərpası istiqamətində işlər görülür. Bundan əlavə, Sumqayıt şəhərində

“Acıdərə” kanalı boyunca kanalizasiya və yağış suları sistemlərinin yenidən qurulması layihəsi həyata keçirilir;

Bakı şəhərində və ətraf ərazilərdə yağış sularının idarə olunması məqsədilə müxtəlifölçülü yağış kollektorları inşa edilmişdir. Hazırda Bakı şəhərində 28, Sumqayıt şəhərində isə 22 yağış kollektoru fəaliyyət göstərir. Lakin onların əksəriyyəti artıq istismar müddətini başa vurmuş və qəzalı vəziyyətdədir. Eyni zamanda, yağış kollektorlarının müxtəlif təyinətli tikililərlə zəbt olunması kollektorların səmərəli fəaliyyətinə mənfi təsir göstərir. Yağış suları kollektorlarının kanalizasiya kollektorlarına birləşdirilməsi intensiv yağıntılar zamanı artıq daşımalara səbəb olur və sistemin effektivliyini azaldır.

Bakı şəhərində və Abşeron yarımadasında su və kanalizasiya infrastrukturu sahəsində aparılan genişmiqyaslı işlər tullantı suları sistemlərindəki problemlərin həlli istiqamətində mühüm addımlardır. Eyni zamanda, mövcud şəbəkələrin yenidən qurulması və təkmilləşdirilməsi hələ də prioritet olaraq qalır və davamlı su təchizatı ilə ekoloji dayanıqlığın təmin olunması üçün strateji əhəmiyyət daşıyır.

4. Hədəf göstəriciləri

4.1. Dövlət Proqramında qarşıya qoyulan tədbirlərin həyata keçirilməsi nəticəsində aşağıdakı hədəflərə nail olunması nəzərdə tutulur:

- 4.1.1. su mənbələrinin dayanıqlığının təmin edilməsi;
- 4.1.2. su anbarlarının inkişaf etdirilməsi;
- 4.1.3. supaylayıcı şəbəkələrin yenilənməsi və inkişaf etdirilməsi;
- 4.1.4. suyun uçotu sisteminin təkmilləşdirilməsi;
- 4.1.5. yağış və tullantı suları sistemlərinin yenilənməsi və inkişaf etdirilməsi;
- 4.1.6. alternativ su mənbələrinin istifadəyə cəlb edilməsi.

4.2. Dövlət Proqramının icrasına nailolma səviyyəsinin göstəricisi qismində aşağıdakı hədəf göstəriciləri müəyyən edilmişdir:

- 4.2.1. su mənbələrinin dayanıqlığının təmin edilməsi üzrə:
 - 4.2.1.1. su mənbələrinin bərpası nəticəsində istehsal gücünün saniyədə 30 m³-ə çatdırılması;
 - 4.2.1.2. mövcud suötürücü qurğuların kompleks şəkildə yenidən qurulması və 5 yeni infrastruktur obyektinin yaradılması;
- 4.2.2. su anbarlarının inkişaf etdirilməsi üzrə:
 - 4.2.2.1. xidmət ərazisində 28 yeni su anbarının tikintisi;
 - 4.2.2.2. içməli suyun zərərsizləşdirilməsi sistemlərinin tam müasirləşdirilməsi;
- 4.2.3. supaylayıcı şəbəkələrin yenilənməsi və inkişaf etdirilməsi üzrə:
 - 4.2.3.1. mövcud şəbəkələrin genişləndirilməsi və tam yenilənməsi;
 - 4.2.3.2. Bakı, Sumqayıt, Xırdalan və 64 yaşayış məntəqəsində su təchizatında fasiləsizlik səviyyəsinin 95 faizə çatdırılması və dayanıqlığın təmin olunması;
- 4.2.4. suyun uçotu sisteminin təkmilləşdirilməsi üzrə:
 - 4.2.4.1. sayğaclaşdırma səviyyəsinin 100 faizə çatdırılması;
 - 4.2.4.2. su itkilərinin 20 faizdən aşağı salınması;
- 4.2.5. yağış və tullantı suları sistemlərinin yenilənməsi və inkişaf etdirilməsi üzrə:
 - 4.2.5.1. 12 yeni kollektorun tikintisi, 3 mövcud kollektorun bərpası;
 - 4.2.5.2. tullantı sutəmizləyici 9 yeni qurğunun tikintisi;
 - 4.2.5.3. 30 küçədə yeni yağış və tullantı su şəbəkəsinin tikintisi;
- 4.2.6. alternativ su mənbələrindən istifadə üzrə:
 - 4.2.6.1. Hövsan qəsəbəsində təmizlənmiş tullantı sularından təkrar istifadə imkanlarının təmin edilməsi;
 - 4.2.6.2. dəniz suyunun duzsuzlaşdırılması ilə əlaqədar illik 100 milyon m³ içməli su təminatının yaradılması;

4.2.6.3. Bakı Metropoliteni stansiyalarında və digər ərazilərdə formalaşan qrunut sularından istifadəyə dair 3 pilot layihənin həyata keçirilməsi.

5. Dövlət Proqramının məqsədləri

5.1. Dövlət Proqramının məqsədləri aşağıdakılardır:

- 5.1.1. su təchizatının dayanıqlığının artırılması, alternativ su mənbələrinin yaradılması və infrastrukturun yenilənməsi;
- 5.1.2. su və kanalizasiya şəbəkələrinin genişləndirilməsi;
- 5.1.3. yağış suları risklərinin aradan qaldırılması;
- 5.1.4. tullantı su infrastrukturunun təkmilləşdirilməsi və ekoloji vəziyyətin yaxşılaşdırılması;
- 5.1.5. su sektorunda rəqəmsal idarəetmə, SCADA (nəzarətçi idarəetmə və məlumatların toplanması) və IoT (əşyaların interneti) sistemlərinin tətbiqi;
- 5.1.6. su itkisinin idarə edilməsinin effektiv monitorinqinin təmini.

6. Dövlət Proqramının prioritet istiqamətləri

6.1. Dövlət Proqramında aşağıdakı prioritet istiqamətlər müəyyən edilmişdir:

- 6.1.1. su təchizatı və tullantı sularının idarə olunması sistemlərinin inkişafı və dayanıqlığının təmini;
- 6.1.2. su sektorunda təbii fəlakət risklərinin və ekoloji dayanıqlığın idarə edilməsinin təmini;
- 6.1.3. su sektorunda innovasiya və rəqəmsallaşma.

6.2. Bu prioritet istiqamətlər üzrə məqsədlərə aşağıdakı tədbirlər vasitəsilə nail olunması nəzərdə tutulur:

6.2.1. su təchizatının dayanıqlığının artırılması, alternativ su mənbələrinin yaradılması və infrastrukturun yenilənməsi:

6.2.1.1. əsaslandırma:

Bakı şəhərində və Abşeron yarımadasında mövcud su təchizatı infrastrukturu, əsasən, köhnə və istismara yararsız vəziyyətdədir. Magistral su kəmərləri, paylayıcı şəbəkələr və su anbarları bir sıra hallarda texniki cəhətdən qüsurludur. Bu, su itkilərinin artmasına, təchizatın fasiləli olmasına və suyun keyfiyyətinin aşağı düşməsinə səbəb olur. Bundan əlavə, sənaye və iqtisadi zonalarda su təchizatının dayanıqlığı, həmçinin yeni yaşayış ərazilərinin perspektiv inkişafı üçün alternativ su mənbələrinin istifadəsi vacibdir;

6.2.1.2. görülməli tədbirlər:

- 6.2.1.2.1. Bakı şəhərində və Abşeron yarımadasında köhnəlmiş magistral və paylayıcı su kəmərlərinin yenidən qurulması;
- 6.2.1.2.2. mövcud nasaz xətlərin dəyişdirilməsi və müasir texnologiyaların tətbiqi;
- 6.2.1.2.3. yeni su anbarlarının və nasos stansiyalarının qurulması, mövcud sistemlərin müasirləşdirilməsi;
- 6.2.1.2.4. subartezian quyularının bərpası və yeni nasosların quraşdırılması;
- 6.2.1.2.5. Samur–Abşeron kanalının xidmət sahələrində suvarma suyu təminatının yaxşılaşdırılması və Ceyranbatan su anbarının dayanıqlı su ilə təmin olunması;

6.2.1.3. gözlənilən nəticə və nəticə indikatorları:

- 6.2.1.3.1. 230 km magistral və 200 km paylayıcı su şəbəkəsinin yenilənməsi;
- 6.2.1.3.2. su itkilərinin 20 faizdən aşağı salınması;
- 6.2.1.3.3. su təchizatında fasiləsizlik səviyyəsinin 95 faizə çatdırılması və dayanıqlığın təmin olunması;
- 6.2.1.3.4. Samur–Abşeron kanalı və Ceyranbatan su anbarı vasitəsilə suvarma suyu və texniki su təminatının dayanıqlığının artırılması;

6.2.2. su və kanalizasiya şəbəkələrinin genişləndirilməsi:

6.2.2.1. əsaslandırma:

Abşeron yarımadasının bir sıra yaşayış məntəqələrində məişət suyu təminatı, kanalizasiya sistemi və alternativ su mənbələri kifayət qədər inkişaf etməyib. Məhəllədaxili və binadaxili su şəbəkələrinin köhnəlməsi, sayğac əsaslı uçot sisteminin tam başa çatmaması və kanalizasiya infrastrukturunun məhdudluğu əhalinin su ilə fasiləsiz təminatına və tullantı sularının idarə olunmasına mənfi təsir göstərir. Su təchizatının dayanıqlığının artırılması, itkilərin azaldılması və fasiləsiz xidmətin təmin edilməsi üçün mövcud infrastrukturun müasirləşdirilməsi və yeni texnologiyaların tətbiqi vacibdir;

6.2.2.2. görüləcək tədbirlər:

6.2.2.2.1. Sumqayıt şəhərində yaşayış məntəqələrinin su və kanalizasiya ilə tam təmin olunması;

6.2.2.2.2. məhəllədaxili və binadaxili su təchizatı sistemlərinin yenidən qurulması və sayğac əsaslı uçot sistemlərinin tətbiqi;

6.2.2.2.3. Bakı Ağ Şəhər ərazisində əhalinin fasiləsiz içməli su və kanalizasiya xidmətlərinə çıxışının artırılması;

6.2.2.2.4. Abşeron yarımadasının 64 yaşayış məntəqəsində su təchizatı və kanalizasiya sistemlərinin qurulması;

6.2.2.3. gözlənilən nəticə və nəticə indikatorları:

6.2.2.3.1. məişət və kanalizasiya xidmətləri ilə əhatə olunan əhali sayının artması;

6.2.2.3.2. məhəllədaxili və binadaxili su şəbəkələrinin 80 faizdən çoxunun yenilənməsi;

6.2.2.3.3. sayğac əsaslı su uçotu sistemlərinin tətbiqi ilə su istehlakının effektiv idarə olunması;

6.2.3. yağış suları risklərinin aradan qaldırılması:

6.2.3.1. əsaslandırma:

Abşeron yarımadasında intensiv urbanizasiya, köhnəlmiş infrastruktur və iqlim dəyişikliyi səbəbindən yağış riskləri yüksək səviyyədədir. Kanalizasiya sistemi olmayan ərazilərdə suyun yığılması subasma hallarını artırır, şəhər və kənd ərazilərində infraqurultura, yaşayış evlərinə və ətraf mühitə zərər vurur. Sel və daşqınların idarə olunması üçün müasir texnologiyaların tətbiqi, yağış sularının effektiv toplanması və paylanması sistemlərinin inkişafı vacibdir;

6.2.3.2. görüləcək tədbirlər:

6.2.3.2.1. subasma risklərinin azaldılması və kanalizasiya sistemi olmayan ərazilərdə şəbəkələrin genişləndirilməsi;

6.2.3.2.2. intensiv yağışlar zamanı Abşeron yarımadasının subasmaya məruz qalan ərazilərində yağış sularının idarə olunması;

6.2.3.2.3. ərazidəki mövcud kanalizasiya sistemlərinin səmərəliliyinin yüksəldilməsi;

6.2.3.3. gözlənilən nəticə və nəticə indikatorları:

6.2.3.3.1. subasmaya məruz qalan ərazilərin sayının 30 faizdən çox azaldılması;

6.2.3.3.2. yağış sularının toplanması və idarə olunması üzrə 20 km-dən çox yeni kollektor şəbəkələrinin qurulması;

6.2.3.3.3. sel və daşqın risklərinin idarə olunması nəticəsində əhalinin həyat və mülkiyyət təhlükəsizliyinin təmin edilməsi;

6.2.4. tullantı su infrastrukturunun təkmilləşdirilməsi və ekoloji vəziyyətin yaxşılaşdırılması:

6.2.4.1. əsaslandırma:

Bakı şəhərində və Abşeron yarımadasında mövcud tullantı su infrastrukturunun bir qismi köhnəlmiş və istismara yararsızdır. Sütəmizləyici qurğuların və kanalizasiya

sistemlərinin texniki vəziyyəti səmərəliliyi aşağı salır, tullantı sularının ekoloji təsiri artır və Xəzər dənizi (gölü) daxil olmaqla ətraf mühitin vəziyyətinə mənfi təsir göstərir. İnfrastrukturun müasirləşdirilməsi, sutəmizləmə gücünün artırılması və tullantı sularının idarə olunmasında yeni texnologiyaların tətbiqi vacibdir;

6.2.4.2. görüləcək tədbirlər:

6.2.4.2.1. Bakı şəhərinin qəsəbələrində kanalizasiya sistemlərinin yenilənməsi və mövcud sutəmizləyici qurğuların müasirləşdirilməsi;

6.2.4.2.2. Maştağa, Ramana, Binə, Qala, Zirə, Türkan, Dübəndi, Gürgan və Hövsan qəsəbələrində tullantı sularının idarə olunması sistemlərinin qurulması;

6.2.4.2.3. Mərdəkan, Şağan, Şüvəlan, Qala və Buzovna qəsəbələrində tullantı sularının idarə olunması və sahilboyu ekoloji tarazlığın qorunması;

6.2.4.2.4. Sahil, Sanqaçal və Ümid qəsəbələrində tullantı sularının idarə olunması və sahilboyu ekoloji tarazlığın bərpası;

6.2.4.2.5. Ələt Azad İqtisadi Zonası, Ələt, Qobustan və Şıxlar qəsəbələrində tullantı sularının idarə olunması sistemlərinin yaradılması;

6.2.4.2.6. mövcud tullantı su infrastrukturunun yenidən qurulması;

6.2.4.3. gözlənilən nəticə və nəticə indikatorları:

6.2.4.3.1. tullantı sularının idarə olunmasında sutəmizləyici qurğuların məhsuldarlığının 50 faizdən çox artırılması;

6.2.4.3.2. Xəzər dənizinə (gölünə) axıdılan çirkli suların keyfiyyətinin yaxşılaşdırılması;

6.2.4.3.3. ümumi uzunluğu 16 km olan gətirici kollektorun tikintisinin tamamlanması;

6.2.4.3.4. 20 yaşayış məntəqəsində tullantı sularının idarə olunması sistemlərinin qurulması və səmərəliliyinin artırılması;

6.2.4.3.5. sahilboyunun və göllərin ekoloji vəziyyətinin yaxşılaşdırılması;

6.2.4.3.6. təmizlənmiş tullantı sularından təkrar istifadə yolu ilə su resurslarından səmərəli istifadənin artırılması;

6.2.5. su sektorunda rəqəmsal idarəetmə və SCADA/loT sistemlərinin tətbiqi:

6.2.5.1. əsaslandırma:

Bakı şəhərində və Abşeron yarımadasında su təchizatı və tullantı sularının idarə olunması infrastrukturunun dayanıqlığını və səmərəliliyini artırmaq üçün rəqəmsal texnologiyaların tətbiqi vacibdir. SCADA/loT sistemləri su anbarlarının, nasos stansiyalarının və paylayıcı şəbəkələrin real vaxt rejimində monitorinqini və idarə olunmasını təmin edir. Bu texnologiyalar su itkisini azaltmaq, təchizatın fasiləsizliyini artırmaq və fəlakət risklərinə operativ reaksiya vermək imkanlarını genişləndirir;

6.2.5.2. görüləcək tədbirlər:

6.2.5.2.1. Bakı şəhərində və Abşeron yarımadasında mövcud su təchizatı və tullantı su infrastrukturuna SCADA/loT sistemlərinin inteqrasiyası;

6.2.5.2.2. suyun keyfiyyətinin və təhlükəsizliyinin təmin olunması, qəza-bərpa işlərinin çevikliyinin artırılması;

6.2.5.2.3. su təsərrüfatı sistemlərinin istismarının və təhlükəsizliyinin təkmilləşdirilməsi;

6.2.5.2.4. tikinti-quraşdırma işlərində keyfiyyət və texniki nəzarətin gücləndirilməsi;

6.2.5.2.5. su infrastrukturunun Bakı şəhərinin 2040-cı ilədək inkişafına dair Baş planına uyğunlaşdırılması;

6.2.5.3. Gözlənilən nəticə və nəticə indikatorları:

6.2.5.3.1. su təchizatı və kanalizasiya xidmətlərinin idarə olunması və monitorinq imkanlarının tam müasirləşdirilməsi;

6.2.5.3.2. suyun keyfiyyətinə nəzarətin yüksəldilməsi və təhlükəsizlik göstəricisinin 98 faizə çatdırılması;

6.2.5.3.3. tikinti və istismar işlərində keyfiyyətin 95 faizdən yuxarı olması, texniki normativlərə uyğunluğun 98 faizə çatdırılması;

6.2.5.3.4. su risklərinə reaksiya müddətinin 50 faizdən çox qısaldılması;

6.2.6. su itkisinin idarə edilməsinin effektiv monitorinqinin təmini:

6.2.6.1. əsaslandırma:

Bakı şəhərində və Abşeron yarımadasında içməli su təchizatında su itkisi hələ də yüksək səviyyədədir. Köhnəmiş magistral və paylayıcı su kəmərləri, nasaz avadanlıq və məişətdə su istifadəsində monitorinqin olmaması nəticəsində sudan səmərəli istifadə təmin edilmir. Su itkisi səviyyəsinin azaldılması üçün itki idarəetmə sistemlərinin tətbiqi vacibdir. Bu sistemlər su axınlarını real vaxt rejimində izləməklə, sızmaların və itkilərin operativ aşkarlanmasına və aradan qaldırılmasına imkan verir;

6.2.6.2. görüləcək tədbirlər:

6.2.6.2.1. itki idarəetmə üzrə kadrların hazırlanması və ixtisasartırma təlimlərinin təşkili;

6.2.6.2.2. su itkisi üzrə ictimai maarifləndirmə kampaniyalarının keçirilməsi və istehlakçıların məsuliyyətinin artırılması;

6.2.6.3. gözlənilən nəticə və nəticə indikatorları:

6.2.6.3.1. təlim keçmiş heyətin praktiki bacarıqlarının yüksəlməsi;

6.2.6.3.2. su itki idarəetməsində səmərəliliyin azı 15 faiz artırılması;

6.2.6.3.3. su itkisi sahəsində ictimai məlumatlılıq səviyyəsinin azı 40 faiz yüksəlməsi;

6.2.6.3.4. qeyri-məhsuldar su sərfinin 10 faiz azalması.

6.3. Bu hissənin 6.2-ci bəndində göstərilən prioritet istiqamətlər üzrə Dövlət Proqramının icrası prosesində aşağıdakı risklərin mövcud olacağı gözlənilir. Risklərin vaxtında müəyyən edilməsi və onların neytrallaşdırılması tədbirlərinin görülməsi həmin risklərin minimuma endirilməsinə və proqramın hədəflərinə nail olunmasına imkan verəcəkdir:

6.3.1. maliyyələşmə ilə bağlı risklər:

Su təchizatı və tullantı sularının idarə olunması üzrə iri infrastruktur layihələrinin icrası yüksək maliyyə tutumu tələb etdiyindən, maliyyələşmə mənbələrinin məhdudluğu proqramın icrasına mənfi təsir göstərə bilər. Bu riskin neytrallaşdırılması məqsədilə dövlət büdcəsi ilə yanaşı, beynəlxalq maliyyə institutları ilə və donor təşkilatlarla əməkdaşlıq gücləndiriləcək, alternativ maliyyə mənbələri cəlb ediləcəkdir;

6.3.2. tikinti və infrastruktur layihələrinin icrası ilə bağlı risklər:

Layihələrin texniki çətinlikləri, təchizat zəncirində yaranan problemlər və icra qrafiklərindəki gecikmələr nəticələrin vaxtında əldə edilməsinə mane ola bilər. Bu risklərin qarşısının alınması üçün layihələrin dəqiq planlaşdırılması, mərhələli monitorinq mexanizmlərinin qurulması, alternativ təchizat mənbələrinin müəyyən edilməsi və rəqəmsal monitorinq vasitələrinin tətbiqi nəzərdə tutulur;

6.3.3. texniki və texnoloji risklər:

Yeni texnologiyaların, o cümlədən SCADA/loT sistemlərinin tətbiqi zamanı nasazlıqların, proqram təminatı xətalınının, sensor/avadanlıq uyğunsuzluqlarının və kibertəhlükələrin baş verməsi mümkündür. Bu riskləri minimuma endirmək üçün müasir və sınaqdan çıxmış texnologiyaların seçilməsi, təcrübəli mütəxəssislərin cəlb edilməsi, kadr hazırlığının gücləndirilməsi, texniki xidmətin mütəmadi həyata keçirilməsi və rəqəmsal sistemlərin test rejimində tətbiqi təmin ediləcəkdir;

6.3.4. ekoloji və iqlim riskləri:

İqlim dəyişiklikləri nəticəsində su ehtiyatlarının azalması, tullantı sularının ekosistemlərə mənfi təsiri və intensiv yağışların yaratdığı subasma təhlükəsi mövcud

risklər sırasındadır. Bu risklərin aradan qaldırılması üçün alternativ su mənbələrinin istifadəyə verilməsi, ekoloji təsir qiymətləndirmələrinin aparılması, təmizləmə texnologiyalarının müasir standartlara uyğunlaşdırılması, suya qənaət tədbirlərinin həyata keçirilməsi və Abşeron yarımadasında subasma risklərinin monitorinqi nəzərdə tutulur;

6.3.5. institusional və kadrlarla bağlı risklər:

Su sektorunda idarəetmə, monitorinq və rəqəmsal sistemlərin tətbiqində ixtisaslı kadr çatışmazlığı, texniki bacarıqların məhdudluğu proqramın səmərəli icrasına mane ola bilər. Bu risklərin neytrallaşdırılması üçün kadr hazırlığı və ixtisasartırma proqramları genişləndiriləcək, SCADA/loT və itki idarəetmə sistemləri üzrə təlimlər keçiriləcək, beynəlxalq təcrübənin öyrənilməsi və tətbiqi təmin ediləcək, idarəetmə mexanizmləri gücləndiriləcəkdir.

7. Maliyyələşdirmə mexanizmləri

Dövlət Proqramında nəzərdə tutulmuş tədbirlərin icrası üçün tələb olunan maliyyə resurslarının ilkin olaraq dövlət-özəl əməkdaşlığı çərçivəsində, habelə beynəlxalq maliyyə institutlarının kredit və qrant mexanizmləri hesabına təmin olunması imkanları araşdırılacaqdır. Bu imkanlar mövcud olmadıqda, müvafiq illər üzrə Azərbaycan Respublikasının dövlət büdcəsində aidiyyəti icraçı dövlət orqanları üçün nəzərdə tutulmuş vəsait, büdcədən kənar mənbələr, eləcə də qanunla qadağan olunmayan digər mənbələr hesabına maliyyələşdirilməsi həyata keçiriləcəkdir.

**8. Dövlət Proqramının həyata keçirilməsinə dair
Tədbirlər Planı**

Sıra №-si	Tədbirin adı	Əsas icraçı orqan (qurum)	Digər icraçılar	İcra müddəti	Nəticə indikatorları		
					ilkin nəticələr	aralıq nəticələr	yekun nəticələr
Prioritet istiqamət 8.1. Su təchizatı və tullantı sularının idarə olunması sistemlərinin inkişafı və dayanıqlığının təmini							
Fəaliyyət istiqaməti 8.1.1. Su təchizatının dayanıqlığının artırılması, alternativ su mənbələrinin yaradılması və infrastrukturun yenilənməsi							
8.1.1.1.	Mövcud su mənbələrinin bərpası və əlavə su mənbələrinin istifadəyə cəlbə	ADSEA	İN	2026–2029	Layihə-smeta sənədlərinin hazırlanması və tikinti layihələrinə ekspertiza rəyinin alınması	Yeni magistral su kəmərinin tikintisi və istismarda olan kəmərlərin fəaliyyətinin bərpası	Bakı şəhərinin və Abşeronun fasiləsiz su təminatı səviyyəsinin 95 faizə çatdırılması
8.1.1.1.1.	Sumqayıt Duzsuzlaşdırma Qurğusundan Ceyranbatan su anbarına qədər yeni magistral kəmərin tikintisi	ADSEA	İN	2026–2028	Layihə-smeta sənədlərinin hazırlanması işlərinin tamamlanması	Magistral su kəmərinin tikintisinə başlanılması	Tikintinin başa çatdırılması ilə Bakı şəhərinə və Abşeron yarımadasına verilən içməli suyun həcmının illik 100 milyon kubmetr artırılması
8.1.1.1.2.	Ceyranbatan Sutəmizləyici Qurğular Kompleksinin bərpası	ADSEA	İN	2026–2029	Müvafiq qurğuların yenidən qurulması ilə bağlı layihə-smeta sənədlərinin hazırlanması işlərinin tamamlanması, Ceyranbatan UF (ultra sətəmizləyici) qurğusunda	Ceyranbatan sutəmizləyici qurğusunun yenidən qurulması işlərinə başlanılması və plan üzrə işlərin 50 faizinin icrası	Ceyranbatan sutəmizləyici qurğusunun tam istismara qaytarılması, Bakıya və Abşeron yarımadasına verilən içməli suyun həcminin saniyədə 2.5–3.0 kubmetrə qədər artırılması

					süzgəclərin yenilənməsi		
8.1.1.1.3.	Oğuz-Qəbələ-Bakı su kəmərinin mənbəyində subartezian quyularının və I-II Bakı su kəmərlərinin mənbələrinin bərpası	ADSEA	İN	2026-2028	Texniki-iqtisadi əsaslandırma aparmaqla 80 ədəd subartezian quyusunun bərpa planının hazırlanması və bərpa işlərinə başlanılması məqsədilə layihə-smeta sənədlərinin hazırlanması	İstismarda olan subartezian quyularında nasosların fəaliyyətinin bərpası	Oğuz-Qəbələ-Bakı su kəmərinin mənbəyində subartezian quyularının və Bakı şəhərinin su kəmərlərinin mənbələrinin bərpası nəticəsində içməli su həcminin saniyədə 1 kubmetr artırılması
8.1.1.1.4.	Kür sutəmizləyici qurğularının fəaliyyətinin təkmilləşdirilməsi nəticəsində sutəmizləmədə səmərəliliyin artırılması	ADSEA	İN	2026-2028	Layihə-smeta sənədlərinin hazırlanması və tikinti layihələrinə ekspertiza rəyinin alınması	Yenidənqurma işlərinə başlanılması və plan üzrə işlərin 40 faizinin icrası	Qurğunun tam bərpası və təmizləmə səmərəliliyinin 100 faizə çatdırılması
8.1.1.1.5.	Abşeron yarımadasının mövcud və alternativ içməli və texniki su mənbələrinin, o cümlədən Bakı Metropoliteni stansiyalarında formalaşan suların istifadə	ADSEA	ETSN, ETN, BM	2026-2027	Mövcud su mənbələrinin və ona aid fond materiallarının araşdırılması	Texniki su mənbələrinin mövcud sistemlə uzlaşdırılması işlərinin aparılması	Texniki-iqtisadi əsaslandırma sənədinin hazırlanması

	imkanlarının araşdırılması						
8.1.1.2.	Magistral su kəmərlərinin yenilənməsi və ötürmə gücünün artırılması	ADSEA	İN, AAYDA, MRİH	2026–2035	Layihə-smeta sənədlərinin hazırlanması və tikinti layihələrinə ekspertiza rəyinin alınması	İşlərin mərhələli şəkildə icrası	Bakı şəhəri və Abşeron üzrə magistral kəmərlərin ötürmə gücünün artırılması yolu ilə su təminatının yaxşılaşdırılması
8.1.1.2.1.	Bakı şəhərində istismara yararsız magistral su kəmərlərinin yenilənməsi	ADSEA	İN, BŞİH, AAYDA	2026–2035	20 layihə sənədinin hazırlanması və tikinti layihələrinə ekspertiza rəyinin alınması	Plan üzrə işlərin 45 faizinin icrası	110 km magistral kəmərin əsaslı təmiri işlərinin yekunlaşdırılması
8.1.1.2.2.	Kür–Bakı magistral su kəməri xətti üzrə su təchizatının dayanıqlığının artırılması	ADSEA	İN, AAYDA, BŞİH	2026–2029	Layihə-smeta sənədlərinin hazırlanması və tikinti layihələrinə ekspertiza rəyinin alınması	Plan üzrə işlərin 60 faizinin icrası	Kür–Bakı magistral kəmərinin əsaslı təmiri və bərpası
8.1.1.2.3.	Oğuz–Qəbələ–Bakı magistral kəmərinin suburaxma qabiliyyətinin artırılması	ADSEA	İN, AAYDA, MRİH	2026–2031	Layihə-smeta sənədlərinin hazırlanması və tikinti layihələrinə ekspertiza rəyinin alınması	Magistral kəmərin 60 km qəzalılıq hissələrinin polad borularla əvəz olunması işlərinə başlanılması	Oğuz–Qəbələ–Bakı magistral kəmərinin əsaslı təmiri (qəzalılıq hissələrinin polad boru ilə əvəzlənməsi) və magistral kəmərin suburaxma qabiliyyətinin bərpası
8.1.1.2.4.	Ceyranbatan–Abşeron–Balaxanı–Ramana–Zirə–Pirallahı magistral su kəməri boyu yerləşən yaşayış	ADSEA	İN	2026–2030	Layihə-smeta sənədlərinin hazırlanması və tikinti işlərinə başlanılması	30 km magistral su xəttinin çəkilməsi və ümumi tutumu 50 min kubmetr olan yeni su	Ümumi uzunluğu 77 km olan Ceyranbatan–Abşeron–Balaxanı–Ramana–Zirə–Pirallahı magistral su kəmərinin

	məntəqələrində su çatışmazlığının tam aradan qaldırılması və paylayıcı şəbəkənin genişləndirilməsi					anbarlarının tikintisi	və ümumi tutumu 110 min kubmetr olan yeni su anbarlarının tikintisinin başa çatdırılması
8.1.1.2.5.	Abşeronun şimal və şərq qəsəbələrinin (Saray, Novxanı, Fatmayı, Pirşağı, Kürdəxanı, Maştağa, Nardaran və Bilgəh) su təchizatında sabitliyin təmin olunması	ADSEA	İN, AAYDA, ADY, “Azərenerji” ASC, DŞAK, BŞİH, ARİH	2026–2031	Magistral su xəttinin çəkilməsinə və mərkəzi su anbarlarının tikintisinə başlanılması	30 km magistral su xəttinin çəkilməsi və ümumi tutumu 60 min kubmetr olan mərkəzi anbarın tikintisinin başa çatdırılması	68 km-lik Ceyranbatan–Saray–Fatmayı–Nardaran magistral su kəmərinin və kəmər boyunca mərkəzi su anbarlarının tikilməsi nəticəsində su itkisinin 20 faizə qədər azaldılması, habelə ümumi tutumu 130 min kubmetr olan yeni anbarların istifadəyə verilməsi
8.1.1.2.6.	Samur–Abşeron kanalının xidmət sahələrində suvarma suyu təminatının yaxşılaşdırılması və Ceyranbatan su anbarının dayanıqlı su ilə təminatı	ADSEA	İN, “Azərenerji” ASC, KTN, Azərişiq	2026–2029	Layihə-smeta sənədlərinin hazırlanması və tikinti layihələrinə ekspertiza rəyinin alınması	Bərpa işlərinə başlanılması və plan üzrə işlərin 50 faizinin icrası	Samur–Abşeron kanalının 30 km-lik hissəsinin və hidrotexniki qurğuların bərpasının yekunlaşdırılması
8.1.1.2.7.	Bakı buxtası şərq hissəsinin və Hövsan, Dədə Qorqud və Bahar	ADSEA	İN, AAYDA, ADY,	2026–2030	Layihə-smeta sənədlərinin hazırlanması və tikinti layihələrinə	Magistral su xəttinin tikintisinə başlanılması və	“+105 Saray” və “+82 Şərq” su anbarlararası magistral

	qəsəbələrinin su təchizatının yaxşılaşdırılması		“Azərenerji” ASC, DŞAK, BŞİH, ARİH		ekspertiza rəyinin alınması	işlərin 50 faizinin tamamlanması	28 km su kəmərinin tikintisi; “+54 Ramana” və “+37 Dədə Qorqud” su anbarlararası 6 km magistral su kəmərinin tikintisi
8.1.1.2.8.	Ələt Azad İqtisadi Zonasının perspektiv inkişafı nəzərə alınmaqla dayanıqlı su təminatı	ADSEA	İN, BŞİH, AAYDA, ƏAİZ	2026–2027	Magistral su kəmərinin tikintisinə başlanılması	Tikinti işlərinin 50 faizinin tamamlanması	10 km magistral su kəmərinin tikintisinin tamamlanması
8.1.1.3.	Su anbarları və nasos stansiyalarının yenilənməsi	ADSEA	İN, AAYDA, ADY, “Azərenerji” ASC, DŞAK, BŞİH, ARİH	2026–2029	Layihə-smeta sənədlərinin hazırlanması və tikinti layihələrinə ekspertiza rəyinin alınması	5 su anbarı və 2 nasos stansiyasının tikintisi	Mövcud su anbarlarının bərpa olunması və istifadəyə verilməsi
8.1.1.3.1.	Binəqədi və Masazır qəsəbələrində ümumi tutumu 40 min kubmetr olan yeni su anbarlarının və müvafiq nasos stansiyalarının qurulması ilə əhalinin dayanıqlı su təminatının yaxşılaşdırılması	ADSEA	İN	2026–2029	Layihə-smeta sənədlərinin hazırlanması və tikinti layihələrinə ekspertiza rəyinin alınması	4 ədəd su anbarının və 1 ədəd nasos stansiyasının tikinti işlərinə başlanılması və plan üzrə işlərin 50 faizinin icrası	Binəqədi qəsəbəsində 20 min kubmetrlik su anbarı və nasos stansiyasının tikintisi ilə əhalinin 50 min nəfərə qədər dayanıqlı su ilə təminatı, habelə Masazır qəsəbəsində 20 min kubmetrlik su anbarının istifadəyə verilməsi nəticəsində 15 min nəfər əhalinin su ilə fasiləsiz təminatı

8.1.1.3.2.	“+41 Şərq” və “+41 Qərb” su anbarlarının fəaliyyətinin gücləndirilməsi	ADSEA	İN	2026–2027	Layihə-smeta sənədlərinin hazırlanması və tikinti layihələrinə ekspertiza rəyinin alınması	Bərpa işlərinə başlanılması və plan üzrə işlərin 40 faizinin icrası	“+41 Şərq” su anbarının (100 min kubmetr) bərpası nəticəsində 150 min nəfərdən çox əhalinin fasiləsiz su təminatının gücləndirilməsi, habelə “+41 Qərb” su anbarının (30 min kubmetr) bərpası nəticəsində 50 min əhalinin dayanıqlı su təminatının bərpası
8.1.1.3.3.	Sanqaçal su anbarı və nasos stansiyasının yenidən qurulması ilə əhalinin dayanıqlı su təminatı	ADSEA	İN, EN, BŞİH	2028–2029	Layihə-smeta sənədlərinin hazırlanması və tikinti layihələrinə ekspertiza rəyinin alınması	Su anbarının və nasos stansiyasının yenidən qurulması işlərinə başlanılması	Su anbarının və nasos stansiyasının yenidən qurulması işlərinin başa çatdırılması ilə sistemin istismarında səmərəliliyin artırılması
Fəaliyyət istiqaməti 8.1.2. Su və kanalizasiya şəbəkələrinin genişləndirilməsi							
8.1.2.1.	Abşeron yarımadasında 64 yaşayış məntəqəsində su təchizatı və kanalizasiya sistemlərinin qurulması	ADSEA	İN, AAYDA, BŞİH, DŞAK, ARİH	2026–2035	Layihə-smeta sənədlərinin hazırlanması və tikinti layihələrinə ekspertiza rəyinin alınması	Tikinti işlərinə başlanılması və plan üzrə işlərin 40 faizinin icrası	64 yaşayış məntəqəsinin içməli su təchizatı və tullantı suları sistemləri ilə tam əhatə olunması
8.1.2.2.	Bakı Ağ Şəhər ərazisində yaşayan əhalinin fasiləsiz içməli su və	ADSEA	İN, BŞİH, DŞAK, AAYDA	2026–2035	Su, kanalizasiya və yağış suları sistemlərinin tikintisinin layihə-	Bakı Ağ Şəhər layihəsi çərçivəsində su, kanalizasiya və	Ərazidə su təchizatı və kanalizasiya sistemlərinin yaradılması, əhalinin

	kanalizasiya xidmətlərinə çıxışının artırılması				smeta sənədlərinin hazırlanması	yağış suları sisteminin tikintisinin davam etdirilməsi	fasiləsiz içməli su və kanalizasiya xidmətləri ilə tam təmin edilməsi
8.1.2.3.	Sumqayıt şəhərində əhalinin su ilə tam təchiz edilməsi və tullantı suları sistemi ilə əhatə olunması	ADSEA	İN, ADY, AAYDA, "Azərişiq" ASC, DŞAK, SŞİH	2026–2032	Layihə-smeta sənədlərinin hazırlanması və tikinti layihələrinə ekspertiza rəyinin alınması	Tikinti işlərinə başlanılması və plan üzrə işlərin 40 faizinin icrası	Sumqayıt şəhərində 150 km içməli su və 180 km kanalizasiya şəbəkəsinin tikintisi
8.1.2.4.	Məhəllədaxili və binadaxili su təchizatı sistemlərinin yenidən qurulması və sayğac əsaslı uçot sisteminin tətbiqi	ADSEA	İN	2026–2030	Layihə-smeta sənədlərinin hazırlanması və tikinti layihələrinə ekspertiza rəyinin alınması	20 min yeni sayğacın quraşdırılması, 40 min smart və 70 min mexaniki tipli istismar müddəti başa çatmış sayğacın dəyişdirilməsi	45 min yeni sayğacın quraşdırılması, 80 min smart və 165 min mexaniki tipli istismar müddəti başa çatmış sayğacın dəyişdirilməsi
Prioritet istiqamət 8.2: Su sektorunda təbii fəlakət risklərinin və ekoloji dayanıqlığın idarə edilməsinin təmini							
Fəaliyyət istiqaməti 8.2.1. Yağış suları risklərinin aradan qaldırılması							
8.2.1.1.	Abşeron yarımadasının subasmaya məruz qalan ərazilərində yağış sularının idarə olunması sistemlərinin qurulması	ADSEA	İN	2026–2034	Subasmaya məruz qalan ərazilərin müəyyənləşdirilməsi	Texniki-iqtisadi əsaslandırılma və layihə sənədlərinin hazırlanması	Yağış sularının idarəetmə sisteminin qurulması və subasmaya məruz qalan ərazilərin sayının 30 faizdən çox azaldılması

Fəaliyyət istiqaməti 8.2.2. Tullantı su infrastrukturunun təkmilləşdirilməsi və ekoloji vəziyyətin yaxşılaşdırılması							
8.2.2.1.	Yeni kollektor və təmizləyici qurğuların istifadəyə verilməsi	ADSEA	İN, AAYDA, DŞAK, ADY, BŞİH, ARİH, SŞİH	2026–2035	Layihə-smeta sənədlərinin hazırlanması və tikinti layihələrinə ekspertiza rəyinin alınması	Tikinti və bərpa işlərinə başlanılması, plan üzrə işlərin 40–50 faizinin icrası	Bakı, Abşeron və Sumqayıt üzrə ümumilikdə 230 km kollektor şəbəkəsi və məhsuldarlığı 370 min kubmetr/gün olan yeni təmizləyici qurğuların istifadəyə verilməsi
8.2.2.1.1.	Bakı şəhərinin qəsəbələrində kanalizasiya sisteminin yenilənməsi, eləcə də Bakı buxtasının və Xocəsən, Qırmızı, Qu və Lökbatan göllərinin ekoloji vəziyyətinin yaxşılaşdırılması	ADSEA	İN, AAYDA, DŞAK, ADY, BŞİH, ARİH	2026–2028	Lökbatan hövzəsi üzrə gətirici kanalizasiya kollektorunun və təmizləyici qurğunun tikintisinin davam etdirilməsi	Tikinti işlərinin davam etdirilməsi və plan üzrə işlərin 40 faizinin icrası	23 km kollektor və məhsuldarlığı 100 min kubmetr/gün olan qurğunun istifadəyə verilməsi
8.2.2.1.2.	Sahil, Sanqaçal və Ümid qəsəbələrində tullantı sularının idarə olunması və sahilboyu zonada ekoloji tarazlığın bərpası	ADSEA	İN, AAYDA, DŞAK, BŞİH	2026–2031	Sahil hövzəsi üzrə gətirici kanalizasiya kollektorunun və sutəmizləyici qurğunun layihə-smeta sənədlərinin hazırlanması işlərinin yekunlaşdırılması və tikinti layihələrinə ekspertiza rəyinin alınması	Tikinti işlərinə başlanılması və plan üzrə işlərin 40 faizinin icrası	17 km kollektor və məhsuldarlığı 18 min kubmetr/gün olan qurğuların istifadəyə verilməsi

8.2.2.1.3	Pirallahı qəsəbəsində tullantı sularının idarə olunması	ADSEA	İN, AAYDA, DŞAK, BŞİH	2026–2029	Pirallahı hövzəsi üzrə gətirici kanalizasiya kollektorunun və sutəmizləyici qurğunun tikinti layihələrinə ekspertiza rəyinin alınması	Tikinti işlərinə başlanılması və plan üzrə işlərin 50 faizinin icrası	3 km kollektor və məhsuldarlığı 12 min kubmetr/gün olan qurğuların istifadəyə verilməsi
8.2.2.1.4.	Ələt Azad İqtisadi Zonası, Ələt, Qobustan və Şıxlar qəsəbələrində tullantı sularının idarə olunması	ADSEA	İN, AAYDA, DŞAK, BŞİH	2026–2030	Ələt hövzəsi üzrə gətirici kanalizasiya kollektorunun və sutəmizləyici qurğunun tikinti layihələrinə ekspertiza rəyinin alınması	Tikinti işlərinə başlanılması və plan üzrə işlərin 40 faizinin icrası	39 km kollektor və məhsuldarlığı 100 min kubmetr/gün olan qurğunun istifadəyə verilməsi
8.2.2.1.5.	Maştağa, Ramana, Binə, Qala, Zirə, Türkan, Dübəndi, Gürgan və Hövsan qəsəbələrində tullantı sularının idarə olunması sisteminin qurulması	ADSEA	İN, AAYDA, DŞAK, BŞİH	2026–2031	Hövsan–Binə–Maştağa–Türkan hövzəsi üzrə gətirici kanalizasiya kollektorunun tikinti layihələrinə ekspertiza rəyinin alınması	Tikinti işlərinə başlanılması və plan üzrə işlərin 40 faizinin icrası	116 km uzunluğunda yeni kollektorların istifadəyə verilməsi
8.2.2.1.6.	Mərdəkan, Şağan, Şüvəlan, Qala, Buzovna qəsəbələrində tullantı sularının idarə olunması və sahilboyu ərazilərdə	ADSEA	İN, AAYDA, DŞAK, BŞİH	2026–2031	Şüvəlan hövzəsi üzrə gətirici kanalizasiya kollektorunun və sutəmizləyici qurğunun tikinti layihələrinə	Tikinti işlərinin davam etdirilməsi və plan üzrə işlərin 40 faizinin icrası	35 km kollektor və məhsuldarlığı 40 min kubmetr/gün olan yeni qurğunun istifadəyə verilməsi

	ekoloji tarazlığın qorunması				ekspertiza rəyinin alınması		
8.2.2.1.7.	Bilgəh, Nardaran, Pirşağı, Novxanı, Goradil, Fatmayı, Saray, Zabrat, Balaxanı, Məhəmmədi, Kürdəxanı qəsəbələrində tullantı sularının idarə olunması	ADSEA	İN, AAYDA, DŞAK, ADY, BŞİH	2026–2027	Pirşağı hövzəsi üzrə gətirici kanalizasiya kollektorunun tikintisinin davam etdirilməsi	Tikinti işlərinin davam etdirilməsi və plan üzrə işlərin 50 faizinin icrası	32 km kollektorun istifadəyə verilməsi, subasma risklərinin azaldılması
8.2.2.1.8.	Xırdalan şəhəri, 28 May, Müşfiqabad, Hökməli və Aşağı Güzdək qəsəbələrində formalaşan tullantı sularının idarə edilməsi, habelə Ceyranbatan su anbarının ekoloji vəziyyətinin yaxşılaşdırılması	ADSEA	İN, AAYDA, DŞAK, ADY, ARİH	2026–2028	Müşfiqabad hövzəsi üzrə gətirici kanalizasiya kollektorunun və tullantı sətəmizləyici qurğuların tikintisinin davam etdirilməsi	Tikinti işlərinin davam etdirilməsi və plan üzrə işlərin 50 faizinin icrası	17 km-lik gətirici kollektorun və məhsuldarlığı 75 min kubmetr/gün olan qurğunun tikintisinin yekunlaşdırılması
8.2.2.1.9.	Bakı şəhərinin şərq hissəsində daşqın risklərinin azaldılması	ADSEA	İN, AAYDA, DŞAK, ADY, BM, BŞİH	2026–2027	Dərnəgül–Bakıxanov–Qaraçuxur–Hövsan xəttinin tikintisinin davam etdirilməsi	Tikinti işlərinin davam etdirilməsi və plan üzrə işlərin 50 faizinin icrası	10.4 km-lik kollektorun istifadəyə verilməsi, daşqın risklərinin azaldılması

8.2.2.1.10.	“Şəhərkənarı” kollektorun yenilənməsi və Bakı buxtasının ekoloji vəziyyətinin yaxşılaşdırılması	ADSEA	İN, AAYDA, DŞAK, ADY, BŞİH	2026–2027	Müvafiq sahədə tikinti işlərinin davam etdirilməsi	Plan üzrə işlərin 50 faizinin icrası	28 km-lik Zığ–Hövsan kanalizasiya kollektorunun və yeni nasos stansiyasının tikintisi
8.2.2.1.11.	Biləcəri, Binəqədi, M.Ə.Rəsulzadə, Mehdiabad və Digah qəsəbələrində tullantı sularının idarə edilməsi sayəsində Böyükşor gölünün ekoloji vəziyyətinin yaxşılaşdırılması	ADSEA	İN, AAYDA, DŞAK, ADY, BŞİH, ARİH	2026–2028	Böyükşor hövzəsi üzrə gətirici kanalizasiya kollektorunun və tullantı sutəmizləyici qurğunun tikintisinin davam etdirilməsi	Plan üzrə işlərin 50 faizinin icrası	16 km-lik gətirici kollektorun və məhsuldarlığı 40 min kubmetr/gün olan qurğunun tikintisinin tamamlanması
8.2.2.2.	Mövcud tullantı su infrastrukturunun yenidən qurulması	ADSEA	İN, AAYDA, DŞAK, ADY, BŞİH, SŞİH, BM	2026–2035	Layihə-smeta sənədlərinin hazırlanması, tikinti layihələrinə ekspertiza rəyinin alınması və tikinti işlərinə başlanılması	Tikinti işlərinin davam etdirilməsi və əsas obyektlərin tikintisi ilə bağlı işlərin 40–50 faizinin icrası	Tullantı su infrastrukturunun genişləndirilməsi
8.2.2.2.1.	Sumqayıtda “Acıdərə” kanalı boyunca sistemin yenilənməsi	ADSEA	İN, AAYDA, DŞAK, SŞİH	2026–2027	Müvafiq sahədə tikinti işlərinin davam etdirilməsi	Plan üzrə işlərin 50 faizinin icrası	Gücü 100 min kubmetr/gün olan Sumqayıt tullantı sutəmizləyici qurğusunun bərpası və yağış suyu sisteminin istifadəyə verilməsi

8.2.2.2.2.	Mövcud kanalizasiya və yağış suları kollektorlarının bərpası	ADSEA	İN, AAYDA, DŞAK, BŞİH	2026–2035	Bərpa olunacaq kollektorların layihə-smeta sənədlərinin hazırlanması, tikinti layihələrinə ekspertiza rəyinin alınması və tikinti işlərinə başlanılması	Tikinti işlərinin davam etdirilməsi və plan üzrə işlərin 40 faizinin icrası	Bakı şəhərində və Abşeronda mövcud əsas daşıyıcı kollektorların tam bərpası
8.2.2.2.3.	Bakı şəhərinin mərkəzində formalaşan tullantı sularının idarə edilməsi ilə Bakı buxtasının ekoloji vəziyyətinin yaxşılaşdırılması	ADSEA	İN, AAYDA, DŞAK, ADY, BŞİH	2026–2028	Sahil kollektorunun yenidən qurulması işlərinin davam etdirilməsi	Plan üzrə işlərin 50 faizinin icrası	Ümumi uzunluğu 10 km olan gətirici kollektorun tikintisinin tamamlanması
8.2.2.2.4.	Hövsan qəsəbəsində tullantı sutəmizləyici qurğularının yenidən qurulması	ADSEA	İN, “Azərişiq” ASC, EN	2026–2031	Texniki-iqtisadi əsaslandırma və layihə-smeta sənədlərinin hazırlanması, tikinti layihələrinə ekspertiza rəyinin alınması və tikinti işlərinə başlanılması	Tikinti işlərinin davam etdirilməsi	Məhsuldarlığın artırılması və təmizləmə gücünün yüksəldilməsi
8.2.2.2.5.	Sumqayıt şəhərində yeni tullantı sutəmizləyici qurğunun tikintisi	ADSEA	İN, DŞAK, “Azərişiq” ASC, SŞİH	2027–2029	Layihə-smeta sənədlərinin hazırlanması və tikinti layihələrinə ekspertiza rəyinin alınması	Tikinti işlərinə başlanılması və plan üzrə işlərin 40 faizinin icrası	Məhsuldarlığı 100 min kubmetr/gün olan yeni qurğunun tikinti işlərinin yekunlaşdırılması

8.2.2.2.6.	Təmizlənmiş tullantı sularından müxtəlif sahələrdə istifadənin təşviqi	ADSEA	İN, BM	2026–2029	2 pilot ərazidə tullantı su istifadəsinin ilkin təşkili	5 pilot ərazidə tullantı sularından istifadənin genişləndirilməsi	Pilot ərazilərdə və sənaye sektorunda tullantı su istifadəsinin 50 faizə çatdırılması
Prioritet istiqamət 8.3. Su sektorunda innovasiya və rəqəmsallaşma							
Fəaliyyət istiqaməti 8.3.1. Su sektorunda rəqəmsal idarəetmə və SCADA/İoT sistemlərinin tətbiqi							
8.3.1.1.	Bakı şəhərində və Abşeron yarımadasında su təchizatı, yağış və tullantı suları sistemlərinin idarə olunmasının proqram təminatının genişləndirilməsi	ADSEA	İN	2026–2035	Beynəlxalq təcrübənin öyrənilməsi, ehtiyacların müəyyənəşdirilməsi	Proqram təminatlarının təkmilləşdirilməsi ilə bağlı işlərə başlanılması	Bakı şəhərində və Abşeron yarımadasında su təchizatı, yağış və tullantı suları sisteminin inkişafına uyğun olaraq xidmətin proqram təminatı imkanlarının davamlı genişləndirilməsi
8.3.1.2.	Magistral və paylayıcı su şəbəkələrində sızma və nasazlıqların aşkarlanması üçün SCADA və İoT əsaslı monitoring sistemlərinin quraşdırılması	ADSEA	İN	2026–2031	1 pilot ərazidə monitoring sisteminin qurulması	2 pilot ərazidə monitoring sisteminin qurulması	Monitoring sisteminin qurulmasının tamamlanması

8.3.1.3.	Nəzarət olunan suların təyinatının müəyyən edilməsi, suların keyfiyyətini geniş tərkibdə qiymətləndirməklə təhlükəsizliyinin artırılması	ADSEA	İN, ETN	2026–2029	15 laboratoriyada maddi-texniki bazanın yenilənməsi	Laboratoriyalarda yeni avadanlığın quraşdırılması, 60 nəfər analitik heyət üzvünə təlim keçirilməsi	Suyun keyfiyyətinə nəzarətin artırılması sahəsində müasir texnologiyanın tətbiqi ilə nəzarət olunan suların təyinatının müəyyən edilməsi, suların keyfiyyətini geniş tərkibdə qiymətləndirməklə təhlükəsizliyin artmasına nail olunması
8.3.1.4.	Qəza-bərpa işlərinin çevikliyinin təmini, sistemin istismarında səmərəliliyin artırılması	ADSEA	İN, FHN	2026–2028	Hədəf və ehtiyacların müəyyənləşdirilməsi	Əsas fondların alınması	Maddi-texniki bazanın gücləndirilməsi
8.3.1.5.	Su təsərrüfatı sistemlərinin mühafizə zonalarında təhlükəsizliyinin gücləndirilməsi və istismarının təkmilləşdirilməsi	ADSEA	İN, ƏN, BŞİH, ARİH, SŞİH, DŞAK, SOMDA	2026–2030	Su, yağış və tullantı suyu sistemlərinin mühafizə zonaları üzrə inventarlaşmanın aparılması	Mühafizə zonalarında təhlükəsizliyə nəzarətin gücləndirilməsi	Normativ hüquqi aktların tələblərinə uyğun olaraq mühafizə zonalarında fəaliyyətə dair tədbirlər görülməsi; Suların təhlükəsizlik göstəricisinin 98 faizə çatdırılması
8.3.1.6.	Bakı şəhərində və Abşeron yarımadasında su sahəsində həyata keçiriləcək tikinti-	ADSEA	İN, RİNN	2026–2035	Beynəlxalq məsləhətçinin cəlb olunması ilə 5 əsas layihədə keyfiyyətə	Layihələr üzrə keyfiyyət və texniki nəzarət monitorinqinin davam etdirilməsi	Su sahəsində tikintidə keyfiyyət göstəricisinin 95 faizdən çox olması;

	quraşdırma işlərində keyfiyyətin və texniki nəzarətin gücləndirilməsi				texniki nəzarətin həyata keçirilməsi		Su sahəsində texniki normativlərə uyğunluğun 98 faizə çatdırılması
8.3.1.7.	“Bakı şəhərinin 2040-cı ilədək inkişafına dair Baş planı” nəzərə alınmaqla su sahəsində inkişafın təmin edilməsi	ADSEA	İN, ETSN, RİNN DŞAK, AAYDA, “Azərişiq” ASC, BŞİH, ARİH	2026–2028	Baş plan üzrə ilkin analitik hesabatın hazırlanması	Layihənin ictimai müzakirəsi və rəylərin təhlili	Su sahəsində 2040-cı il perspektiv inkişaf planının təsdiqi və icra mexanizminin hazırlanması
Fəaliyyət istiqaməti 8.3.2. Su itkisinin idarə edilməsinin effektiv monitorinqinin təmini							
8.3.2.1.	İtki idarəetmə üzrə kadrların hazırlanması və ixtisasartırma təlimlərinin təşkili	ADSEA	İN, ETN	2026–2029	Müvafiq sahədə təlim proqramlarının hazırlanması; Təlim proqramında iştirak edəcək heyətin müəyyən olunması	Azı 50 nəfərin ixtisasartırma təlimlərinə cəlb edilməsi	Təlimi başa vuran heyətin praktiki bacarıqlarının yüksəlməsi və itki idarəetməsində səmərəliliyin azı 15 faiz artırılması
8.3.2.2.	Su itkisi üzrə ictimai maarifləndirmə kampaniyalarının keçirilməsi və istehlakçıların məsuliyyətinin artırılması	ADSEA	İN	2026–2029	Azı 20 yaşayış məntəqəsində maarifləndirici kampaniyaların keçirilməsi	Suya qənaət davranışlarını qəbul edən istehlakçıların payının azı 30 faizə çatması	Müvafiq yaşayış məntəqələrində ictimai məlumatlılıq səviyyəsinin azı 40 faiz artması və qeyri-məhsuldar su sərfinin 10 faiz azalması

9. Akronimlər və ixtisarlar

AAYDA	- "Azərbaycan Avtomobil Yolları Dövlət Agentliyi" publik hüquqi şəxs
ADSEA	- Azərbaycan Dövlət Su Ehtiyatları Agentliyi
ADY	- "Azərbaycan Dəmir Yolları" Qapalı Səhmdar Cəmiyyəti
"Azərenerji" ASC	- "Azərenerji" Açıq Səhmdar Cəmiyyəti
"Azərişiq" ASC	- "Azərişiq" Açıq Səhmdar Cəmiyyəti
ARİH	- Abşeron Rayon İcra Hakimiyyəti
BM	- "Bakı Metropoliteni" Qapalı Səhmdar Cəmiyyəti
BŞİH	- Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti
DŞAK	- Azərbaycan Respublikasının Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsi
ETN	- Azərbaycan Respublikasının Elm və Təhsil Nazirliyi
ETSN	- Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi
EN	- Azərbaycan Respublikasının Energetika Nazirliyi
ƏAİZ	- Ələt azad iqtisadi zonasının səlahiyyətli qurumu
ƏN	- Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyi
FHN	- Azərbaycan Respublikasının Fövqəladə Hallar Nazirliyi
İN	- Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyi
MRİH	- Müvafiq Rayon İcra Hakimiyyətləri
RİNN	- Azərbaycan Respublikasının Rəqəmsal İnkişaf və Nəqliyyat Nazirliyi
SOMDA	- Strateji Obyektlərin Mühafizəsi Dövlət Agentliyi
SŞİH	- Sumqayıt Şəhər İcra Hakimiyyəti